

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

เนื่องจากธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่นั้น เป็นธุรกิจที่มีผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ อีกทั้งประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลกและมีพันธะผูกพันภายใต้กฎเกณฑ์ขององค์การการค้าโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Service : GATS) ซึ่งประเทศไทยได้เสนอข้อผูกพันการเปิดการค้าเสรีภาคบริการ 10 สาขา โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ มากกว่า 100 กิจกรรม อันได้แก่ การค้าบริการสาขาบริการด้านธุรกิจ สื่อสารคมนาคม การก่อสร้าง การศึกษา การเงิน การท่องเที่ยว การนันทนาการ วัฒนธรรมและการกีฬา การขนส่งและการจัดจำหน่าย โดยที่สาขาการจัดจำหน่ายนั้นประกอบไปด้วย 4 กิจกรรม คือ บริการตัวแทนจำหน่าย (Commission Agents Service) บริการทางด้านการขายส่ง (Wholesale Service) บริการการให้สิทธิในการเป็นตัวแทนจำหน่าย (Franchising) และบริการทางด้านการขายปลีก (Retailing Service) อีกทั้งประเทศไทยยังได้เข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญาระหว่างประเทศทั้งในระดับทวิภาคีและระดับภูมิภาคอีกหลายสนธิสัญญา เช่น ข้อตกลงเขตการค้าเสรี หรือ FTA (Free Trade Area) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย - แปซิฟิก (ASIA PACIFIC ECONOMIC COOPERATION : APEC) หรือกรอบความตกลงว่าด้วยการบริการของอาเซียน (ASIAN Framework Agreement on Services) เป็นต้น ในการเปิดเสรีการค้าภาคบริการดังกล่าวนี้เอง จึงต้องมีการศึกษาถึงกฎหมายสนธิสัญญาระหว่างประเทศทั้งในระดับทวิภาคีและระดับพหุภาคี และจากการศึกษาก็พบว่าประเทศไทยยังไม่มีพันธะผูกพันในการเปิดเสรีการค้าบริการสาขาธุรกิจค้าปลีก แต่ตามข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ ตารางข้อผูกพันรายสาขาเป็นส่วนหนึ่งของตารางข้อผูกพันเฉพาะ (Schedule of Specific Commitments) ที่แนบอยู่ท้ายข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ ประเทศไทยจึงมีพันธกรณีที่จะต้องเปิดเสรีการค้าปลีกต่อไปในอนาคตตามหลักการเปิดเสรีการค้าบริการตามลำดับ (Progressive Liberalization) ตามมาตรา 19 ของข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ โดยต้องทำการเจรจาเปิดเสรีการค้าปลีกกับประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกในรอบการเจรจาต่อไป ฉะนั้นในการสร้างมาตรการต่าง ๆ ของประเทศไทยเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบธุรกิจค้าปลีกนั้น เพื่อให้กฎหมายมีความสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ โดยมีต้องมีการแก้ไขกฎหมายในภายหลังเมื่อประเทศไทยต้องมีการเปิดเสรีการค้าบริการทางด้านธุรกิจค้าปลีก มาตรการดังกล่าวจึงควรจะเป็นมาตรการที่อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ของข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักการเข้าสู่ตลาด เนื่องจากการควบคุมการขยายตัวของธุรกิจค้าปลีกนั้นถือว่าเป็นมาตรการภายในประเทศที่มีผลเป็นการจำกัดการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการประเทศภาคีสมาชิกอื่น อันเป็นการขัดต่อหลักการเข้าสู่ตลาดของข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ และแม้ใน

กรณีของสนธิสัญญาในระดับทวีปและระดับภูมิภาคนั้น ประเทศไทยจะยังไม่มีข้อผูกพันทางด้านธุรกิจค้าปลีก แต่ปัจจุบันการเปิดเสรีทางการค้าบริการเป็นเรื่องที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกให้ความสำคัญ อีกทั้งธุรกิจค้าปลีกเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญต่อการจัดจำหน่ายสินค้าไปสู่ผู้บริโภค จึงอาจมีการตกลงให้เปิดเสรีทางด้านธุรกิจค้าปลีกในเวทีการค้าระดับภูมิภาคด้วย ฉะนั้นการสร้างมาตรการใดเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ จึงต้องพิจารณาถึงหลักสนธิสัญญาาระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคีอยู่ในปัจจุบัน และควรหลีกเลี่ยงการสร้างมาตรการอันเป็นการจำกัดการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบธุรกิจของชาติตามสนธิสัญญานั้น ๆ ด้วย อีกทั้งแม้จะมีกฎหมายควบคุมผู้ประกอบธุรกิจรายใหญ่อย่างไร ผู้ประกอบธุรกิจรายใหญ่ก็จะเลี่ยงกฎหมาย และหาช่องทางสำหรับธุรกิจได้เสมอ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะเงินทุนในการประกอบกิจการของผู้ประกอบธุรกิจรายใหญ่นั้นมีจำนวนสูง ทำอย่างไรผู้ประกอบการรายย่อยก็ควรมีความสามารถในการแข่งขันที่ใกล้เคียงได้ยาก ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นตัวอย่างได้อย่างชัดเจนว่า การใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกรายใหญ่นั้น มิใช่เป็นการใช้มาตรการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างตรงจุด อีกทั้งยังไม่สามารถขัดขวางการพัฒนาของธุรกิจค้าปลีกที่เป็นไปตามวิวัฒนาการของสังคมได้ แม้ว่าจะมีการนำกฎหมายมาควบคุมอย่างไร หากธุรกิจมีวิวัฒนาการไปในอีกแนวทางหนึ่ง กฎหมายก็ไม่อาจขัดขวางวิวัฒนาการดังกล่าวได้ การหันมาใช้มาตรการทางสิ่งแวดล้อมจึงเป็นการใช้มาตรการที่เหมาะสมเพราะเป็นผลกระทบที่สำคัญต่อสังคมที่รัฐควรมุ่งให้การคุ้มครอง อีกทั้งเป็นมาตรการที่ไม่ขัดต่อการเปิดเสรีทางการค้าและบริการอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในเชิงการควบคุมการประกอบธุรกิจด้วยการนำรูปแบบกฎหมายผังเมืองและสิ่งแวดล้อมมาใช้บังคับ เนื่องจากเรื่องผังเมืองและสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อชุมชนในพื้นที่ที่จะมีการเปิดสถานประกอบการนั้น ทั้งนี้การนำมาตรการดังกล่าวนี้มาใช้บังคับมิใช่เพื่อเป็นการจำกัดการขยายตัวของร้านค้าปลีกสมัยใหม่ แต่เพื่อเป็นการสร้างระเบียบให้กับสิ่งปลูกสร้าง และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในชุมชน
2. ควรมีการนำมาตรการเกี่ยวกับการประเมินผลทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Test) มาใช้บังคับ เนื่องจากเหมาะสมต่อการควบคุมการประกอบธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกควรจะต้องแสดงให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่ชุมชนหรือประเทศจะได้รับ โดยจะเป็นการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ให้กับชุมชนและประเทศ กับสิ่งที่ชุมชนและประเทศต้องเสียไปเนื่องจากการประกอบกิจการของร้านค้าปลีกขนาดใหญ่
3. ควรให้ความสำคัญกับมาตรการในเชิงสนับสนุนการประกอบการธุรกิจค้าปลีกของผู้ประกอบการรายย่อยมากกว่าการใช้มาตรการในเชิงควบคุมการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการรายใหญ่ เช่น การสร้างแหล่งจำหน่ายสินค้าให้กับผู้ประกอบการรายย่อย การออกมาตรการทางภาษีสำหรับผู้ประกอบการรายย่อย การให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจให้แก่ผู้ประกอบการรายย่อย ฯลฯ